

به نام خداوند جان و خرد

ارائه دهنده: سرکار خانم هدیه حقدادی

همایش مداخلات آموزشی و رفتاری طیف اوتیسم، 1403/01/29

شیوع و تشخیص طیف اوتیسم

از نظر بروز و شیوع طیف اوتیسم از هر ۱۵۰ کودک ایرانی ۱ کودک مبتلا به طیف اوتیسم تشخیص داده می شود. هر خانواده‌ی ایرانی دارای فرزند اوتیسم احتمالاً ماهیانه ۱۳ تا ۱۵ میلیون تومان هزینه می کند. در حال حاضر راهی برای تشخیص غربالگری اوتیسم پیش از تولد وجود ندارد.

رعایت چند نکته را به مادران باردار توصیه می کنیم:

- پرهیز از قرارگیری در معرض آلودگی هوا
- دسترسی به آب سالم و فاقد سرب
- استفاده نکردن از مواد آرایشی به دلیل وجود سرب
- رژیم غذایی مناسب
- نداشتن سن بالای والدین
- زایمان طبیعی

عوامل موثر

تحقیقات نشان می دهد هم محیط و هم ژن در ابتلای اوتیسم مؤثر است (به طور کلی ژنتیک بین ۱۰ تا ۲۰ درصد و محیط بین ۷۰ تا ۸۰ درصد) بعضی از این عوامل عبارتند از:

✓ سابقه‌ی خانوادگی

✓ پسر بودن

✓ مبتلا بودن به انواع سندروم‌های همچون سندروم رت، ایکس شکننده و

✓ زایمان زودتر از موعد و وزن کم نوزاد

✓ دیابت یا فشار خون در دوران بارداری

سطوح طیف اوتیسم

طیف اوتیسم در برگیرنده‌ی طیف خفیف تا شدید می‌باشد. طبقه‌بندی در سه سطح زیر:

سطح ۱: در مهارت‌های تعاملی مشکل دارد اما کلام مشکلی ندارد.

سطح ۲: علاوه بر مشکلات تعاملی، مشکلات حسی نیز دارد و از لحاظ کلام وضعیت متوسطی دارد.

سطح ۳: از نظر تعاملی حسی و کلامی به شدت دچار مشکل هستند.

❖ اوتیسم درمان قطعی ندارد و اگر دارویی تجویز می‌شود بیشتر برای اختلال‌هایی است که با اوتیسم هم‌بودی دارند.

تفاوت رشدی

یک نوزاد برای شناخت دنیای اطرافش انگشتش را می‌مکد یا در ۷، ۸ ماهگی لب‌خند اجتماعی می‌زند در حالی که مبتلایان به اوتیسم چنین حالتی ندارند. والدین باید به نشانه‌ها توجه کرده و زودتر اقدام کنند.

مداخلات آموزشی و رفتاری کودکان مبتلا به طیف اوتیسم

دقت کنید فرد مبتلا چه مشکلات و چه نیازهایی دارد. توجه به نکات زیر ضروری است.

ایجاد محیط ساختار یافته

استفاده از ابزار بصری

استفاده‌ی صریح از زبان (به کارگیری کلمات و جملات ساده)

به کودک زمان دهیم تا دستورات خواسته شده را انجام دهد برای هر دستور ده ثانیه (تا اطلاعات را پردازش کنند)

برقراری ارتباط موثر در آرامش کودک به شدت موثر است. (با آرامش و احترام با آن‌ها سخن بگوییم.)

به آنان توجه کنیم. حواسشان را به چیزهایی که علاقه دارند، پرت کنیم.

علاقیشان را بشناسیم و برای اصلاح رفتار از آن‌ها استفاده کنیم.

توجه به کم حسی و بیش حسی (اگر کم حسی دارند آنها را بغل کنیم).

در کلاس چادری کوچک داشته باشیم.

از اتاق تاریک استفاده کنیم.

عواملی که موجب به هم ریختگی می‌شود را حذف یا محیط را عوض کنیم.

برای تحریکات حس وستی بولار از تاب بازی، ترامبولینگ توپ‌های بزرگ موجود در اتاق توانبخشی استفاده کنیم.

شناخت کاملی از امکانات مدرسه داشته باشیم و آنها را به کار ببریم.

اوتیسم معمولا چیزهایی را به دیگران به اشتراک نمی‌گذارد پس ما باید اشتراک گذاری را به آن‌ها یاد بدهیم.

با آنها بازی کنیم.

باید خودمان را در سطح بچه پایین بیاوریم و سعی کنیم ارتباط چشمی برقرار کنیم. مثلا: در هنگام بازی با اسباب بازی مورد علاقه اش به اسباب بازی و سپس به بچه نگاه کنیم و این کار را چند بار تکرار کنیم تا توجه او جلب شود. (تلاش برای تقویت ارتباط چشمی)

از صداهای کودک تقلید کنیم تا توجه او جلب شود مثلا وقتی ماشین را هل میدهد و میگوید: «زومممممم.» ما هم همین کار رو انجام دهیم. هر کاری می‌کند انجام دهیم تا توجه اش جلب بشود و سپس به او کارهای جدید یاد بدهیم .

○ بچه‌های با طیف اوتیسم تقلید نمادین ندارند. مثلا این که با در قابلمه رانندگی کنند یا ...

رعایت نوبت و منتظر ماندن را به آنها یاد بدهیم. مثلا بازی با توپ و گفتن اینکه «الان نوبت منه حالا نوبت توست»

اسامی کتاب‌های آن‌ها را استفاده نکنیم. مثلا به جای اینکه بگوییم «کتاب ریاضیت رو در بیار می‌خوایم درس بخونیم» باید بگوییم «کتابی که روش زنبور داره رو در بیار»
از اتاق تاریک استفاده کنیم .

با چراغ قوه روی دیوار نور بیندازیم و بگوییم «هر وقت نور انداختم، دست بزن روش یا با رنگ انگشتی فقط گل‌ها رو قرمز کن» تا توجه آنها تقویت شود .
همراه بچه‌ها حرکت و صدای حیوانات را تقلید کنیم .
آینه بازی (در آوردن شکلک در آینه)

پاره کردن کاغذ و فوت کردن آنها «طوری فوت کن که پخش نشن و دقیقا بیفتن اینجا»
مخلوط کردن رنگ‌های مختلف درآب (بچه ببیند رنگ سبز چگونه ایجاد می‌شود)

تمرینات حرکتی برای بچه‌هایی که درکی از ارتفاع ندارند مثلا: پیاده‌روی، پریدن روی ترامپولین، بازی با توپ، دوچرخه بازی، بازی‌های حرکت نمادین مثلا اسب سواری روی پشتی خزیدن (زیرا آنها مکان‌های کوچک و محدود را دوست دارند)

به کار بستن اسباب بازی‌هایی که جنبه‌ی جذابیت‌های حسی دارند؛ مثل توپ حسی یا رنگ انگشتی
به کارگیری اسباب بازی‌هایی برای تقویت مهارت‌های درشت

استفاده از اسباب بازی‌هایی که برای خلق واژه و جمله بندی مناسب مثلا تلفن

تقویت حس عمقی

- استفاده از جلیقه‌های وزن‌دار موجود در اتاق‌های کاردرمانی (مناسب برای زمانی که بچه مضطرب است)
- در آغوش گرفتن
- پتوهای وزن‌دار
- اصطلاح حالت ساندویچی (بچه رو بین دو متکا قرار داده و آرام فشار می‌دهیم)
- صندلی‌های کیسه‌ی لوبیایی که فشار ثابتی بر اندام‌ها وارد می‌کنند.
- ماساژ دادن

انجمن علمی آموزش کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه دانشگاه فرهنگیان استان مرکزی